

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки та економічної теорії**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
МАГІСТРА**

Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
Спеціалізація	С1.01 Економіка
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)

УДК 378.046-021.64:338.22

Затверджено науково-методичною комісією університету
Протокол № 7 від 20.02.2026 р.

Методичні рекомендації до виконання і захисту кваліфікаційної роботи магістра за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини (спеціалізація С1.01 Економіка) / розробники: П.І. Юхименко, С.Г. Батажок, Т.В. Понедільчук, Н.О. Рибак, М.А. Однорог, Т.В. Приходько, Никоненко О.А. Біла Церква, БНАУ. 2026. 43с.

Укладачі: Юхименко П.І., доктор екон. наук
Батажок С.Г., канд. екон. наук
Однорог М.А., канд. екон. наук
Понедільчук Т.В., канд. екон. наук
Рибак Н.О., канд. екон. наук
Приходько Т.В., старший викладач
Никоненко О.А., асистент

Рецензент: Свиноус І.В., доктор екон. наук, професор.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	5
2. ВИМОГИ ЩОДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	9
2.1. Вимоги щодо змісту кваліфікаційної роботи	9
2.2. Вимоги щодо оформлення кваліфікаційної роботи	15
3. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ	22
4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	24
ДОДАТКИ	26
Додаток А. Напрями тематики кваліфікаційних робіт	26
Додаток Б. Титульний аркуш	31
Додаток В. Завдання на кваліфікаційну роботу	32
Додаток Д. Анотація	33
Додаток Ж. Annotation	34
Додаток И. Відгук наукового керівника	35
Додаток К. Рецензія	36
Додаток Л. Подання	37
Додаток М. Приклади оформлення списку літератури	38
Додаток Н. Ілюстративний матеріал	43

ВСТУП

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти та викладачів, які здійснюють керівництво виконанням кваліфікаційних робіт за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка. Методичні рекомендації містять основні вимоги до змісту та оформлення кваліфікаційної роботи, організації виконання, порядку захисту та оцінювання.

Кваліфікаційна робота є обов'язковою освітньою компонентною підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Економіка», яка пов'язана з усіма дисциплінами загальної та практично-професійної підготовки здобувачів магістерського рівня.

Кваліфікаційна робота, що виконується здобувачами вищої освіти, є складовою атестації, підсумковою роботою, яка дає змогу виявити рівень засвоєння ним теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю.

Виконання кваліфікаційної роботи суттєво підвищує якість підготовки здобувачів вищої освіти, формує навички самостійного вирішення важливих науково-практичних завдань. Ця форма атестації здобувачів вищої освіти є могутнім фактором активізації самостійної роботи, в яку впроваджуються елементи наукового дослідження. Вона дозволяє краще підготувати фахівця до самостійної роботи в умовах науково-технічного прогресу, озброїти його новітніми науковими даними та досягненнями передового досвіду в умовах ринкової трансформації економіки.

У процесі виконання роботи здобувачі вищої освіти зобов'язані: максимально відобразити набуті теоретичні знання, вміти поєднати їх з практикою виробничо-комерційної діяльності підприємства незалежно від форми господарювання, враховувати специфічні особливості підприємств, ринкового механізму, особливості розподілу та використання фінансових і матеріальних ресурсів, використання кадрів та організації праці на підприємстві з орієнтацією на вирішення певної проблеми економіки, управління та організації бізнесу; аналізувати наукові, спеціальні та літературні джерела; узагальнювати інформацію та застосовувати сучасні методики наукових досліджень у вирішенні поставленої проблеми.

1.

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Магістр – це другий рівень освіти, базою для якого є перший (бакалаврський) рівень освіти, що дав здобувачам вищої освіти поглиблені спеціальні уміння та знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі.

Магістр повинен мати ерудицію, фундаментальну наукову базу, володіти методологією наукової творчості, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації, бути спроможним до продуктивної науково-дослідницької діяльності.

Магістерська освітньо-професійна програма містить освітньо-професійну і науково-дослідницьку складові. Підготовка магістра відповідно до Стандарту вищої освіти за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка для другого (магістерського) рівня вищої освіти (наказ МОН України №382 від 04.03.2020 р.) завершується захистом кваліфікаційної роботи магістра на засіданні Екзаменаційної комісії. У кваліфікаційній роботі не повинно бути академічного плагіату, фальсифікації та списування. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена в репозиторії БНАУ.

Кваліфікаційна робота магістра – це самостійна науково-дослідницька робота, яка виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного **ступеня магістра**. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести науковий пошук і вирішувати конкретні наукові завдання. Кваліфікаційна робота магістра має передбачати розв’язання складного спеціалізованого завдання або практичної складної задачі або проблеми в економічній сфері, що потребує досліджень та/або інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

Велика увага при написанні кваліфікаційної роботи магістра приділяється дотриманню **академічної доброчесності**. Зокрема, відповідно до ст. 42 Закону України про освіту вказується, що дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

При цьому порушенням здобувачами освіти академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів

(оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних ранішеопублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, щостосуються наукових досліджень;
- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо наукової діяльності;

Вказані порушення академічної доброчесності є неприпустимі під час підготовки кваліфікаційної роботи.

Здобувачі освіти мають можливість самостійно перевірити роботу на академічний плагіат за допомогою рекомендованих комп'ютерних програм <https://advego.com/plagiatust/>, <https://www.scanmyessay.com/>.

Відділ забезпечення якості освіти БНАУ в обов'язковому порядку перевіряє всі роботи на дотримання вимог академічної доброчесності. При виявленні текстових збігів понад 40% робота передається на розгляд фахівцям випускової кафедри. По завершенню розгляду кваліфікаційної роботи приймається рішення щодо допуску її до захисту. При виявленні викладачами наявності плагіату робота повертається здобувачеві освіти на доопрацювання.

Написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка спрямоване на формування у здобувачів другого (магістерського) рівня освіти елементів наступних компетентностей:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК6. Здатність розробляти та управляти проєктами.

ЗК7. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК9. Здатність виявляти взаємозв'язки між природними та економічними системами, розв'язувати задачі та проблеми у сфері охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності.

б) спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК4. Здатність використовувати сучасні інформаційні технології, методи та прийоми дослідження економічних та соціальних процесів, адекватні встановленим потребам дослідження.

СК6. Здатність формулювати професійні задачі в сфері економіки та розв'язувати їх, обираючи належні напрями і відповідні методи для їх

розв'язання, беручи до уваги наявні ресурси.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК 14. Здатність до формування «економного суспільства», заснованого на визначенні ощадливості через економічну ефективність і досягнення екологічно прийняттого економічного розвитку.

У результаті написання кваліфікаційної роботи зі спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка відповідно до очікуваних програмних результатів навчання за освітньо-професійною програмою здобувач повинен:

ПРН 3. Вільно спілкуватися з професійних та наукових питань державною та іноземною мовами усно і письмово.

ПРН 4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН 5. Дотримуватися принципів академічної доброчесності.

ПРН 6. Оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

ПРН 7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропоновані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН 8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

ПРН 10. Застосовувати сучасні інформаційні технології та спеціалізоване програмне забезпечення у соціально-економічних дослідженнях та в управлінні соціально-економічними системами.

ПРН 11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН 13. Оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

ПРН 14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

Кваліфікаційна робота як самостійне наукове дослідження кваліфікується як навчально-дослідницька праця, в основу якої покладене моделювання рішень. Її тематика та науковий рівень мають відповідати освітньо-професійній програмі навчання. Виконання зазначеної роботи повинне не стільки вирішувати наукові проблеми (завдання), скільки засвідчити, що її автор здатний належним чином вести науковий пошук, розпізнавати професійні проблеми, знати загальні методи і прийоми їх вирішення. Напрями тематики кваліфікаційних робіт магістра освітньо-професійної програми «Економіка»

спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка представлені у Додатку А.

Кваліфікаційна робота має внутрішню єдність, відображає хід та результати розробки вибраної теми. Кваліфікаційна робота магістра, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – самостійним оригінальним науковим дослідженням здобувача, у розробці якого зацікавлені установи, організації або підприємства.

2. ВИМОГИ ЩОДО ЗМІСТУ Й ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1. Вимоги щодо змісту кваліфікаційної роботи

Вимоги до кваліфікаційної роботи як складової освітньо-професійної програми «Економіка», розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», інструкцій Міністерства освіти і науки.

Кваліфікаційна робота магістра є підсумковою кваліфікаційною роботою, яка дає можливість виявити рівень засвоєння здобувачем вищої освіти теоретичних знань та практичної підготовки, має носити науковий або прикладний характер, здатність до самостійної роботи за обраною спеціальністю відповідно до узагальненого об'єкта діяльності; є одним із видів індивідуальних робіт студента, оригінальним, завершеним науковим дослідженням за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка та містить сукупність результатів і положень, що пропонуються для публічного захисту.

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень та має засвідчити: рівень професійної підготовки випускника; вміння застосовувати здобуті у вищому навчальному закладі знання для розв'язання складних науково-практичних завдань; свідоме засвоєння знань та їх систематизацію; наявність у здобувача навичок наукової роботи; здатність критично й креативно мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Керівником кваліфікаційної роботи призначається викладач, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, вчене звання.

Кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення спеціальної вітчизняної та зарубіжної літератури, передового досвіду з обраної проблеми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених наукових та прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

Мета виконання кваліфікаційної роботи – визначення рівня підготовленості здобувача освіти до розв'язання комплексу наукових і прикладних завдань відповідно до узагальненого об'єкта діяльності на основі застосування системи теоретичних знань і практичних навичок, отриманих період навчання.

Виконання кваліфікаційної роботи забезпечує:

- систематизацію, закріплення, розширення та застосування знань здобувача під час виконання конкретних науково-дослідних і прикладних завдань;
- розвиток навичок самостійної роботи;
- оволодіння методикою дослідження при вирішенні наукових та прикладних проблем.

Кваліфікаційна робота має бути написана державною мовою, науковим стилем, логічно й аргументовано.

Основні етапи підготовки та виконання кваліфікаційної роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання та затвердження завдання на кваліфікаційну роботу;
- проведення досліджень;
- опрацювання та викладення результатів досліджень;
- оформлення кваліфікаційної роботи;
- попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі та допуск її до захисту перед екзаменаційною комісією (ЕК);
- захист кваліфікаційної роботи магістра на засіданні ЕК.

Кваліфікаційна робота повинна містити результати власних теоретичних прикладних досліджень.

Виклад змісту кожного питання кваліфікаційної роботи має бути цілісним, логічним, доказовим і пояснювальним та науково аргументованим.

Кваліфікаційна робота повинна відповідати таким вимогам та містити:

- системний аналіз проблеми відповідно до предмета наукового дослідження;
- реальні обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення управлінської діяльності на досліджуваному об'єкті, актуальні для впровадження у практику суб'єктів господарювання;
- бути належно оформленою і мати всі необхідні супровідні документи.

Тема кваліфікаційної роботи має відображати проблематику функціональних напрямів управлінської діяльності і конструюватися на основі виробничих функцій та типових завдань діяльності, що формують складові професійної компетентності магістра.

За структурою кваліфікаційна робота містить вступ, основну частину (розділи: теоретико-методологічний, дослідницько-аналітичний, проектно-рекомендаційний, кожний), висновки, список використаних джерел, додатки. Формулювання назв розділів та підрозділів здобувач вищої освіти здійснює разом з керівником з урахуванням специфіки обраного підприємства та поставленої мети.

Зміст кваліфікаційної роботи магістра викладається обсягом в рамках не більше 60 сторінок, виконується за тематикою завдань професійної діяльності, містить елементи наукової новизни та практичної значущості.

Кваліфікаційна робота як метод оцінювання рівня якості підготовки має продемонструвати, що магістр володіє системою спеціальних знань, які здобуті у процесі навчання та практичної підготовки на рівні новітніх досягнень науки у предметній області діяльності, що є запорукою його наукового мислення та творчої професійної, науково-дослідницької діяльності, та вміє:

- працювати з інформаційними джерелами (законодавчими і нормативними документами, науковою і спеціальною літературою, у тому числі виданою іноземними мовами, матеріалами інтернет-ресурсів, даними статистичної та фінансової звітності);
- викладати матеріал логічно та аргументовано;
- використовувати новітні дидактичні технології і методи;
- використовувати статистичні та математичні методи для аналізу проблем та обґрунтування управлінських рішень;

- опановувати сучасні наукові методи для проведення теоретичних і емпіричних досліджень;
- використовувати набуті навички для розроблення пропозицій і обґрунтування рекомендацій з предмета дослідження;
- генерувати та обґрунтовувати гіпотези, ідеї, пропозиції у предметній сфері наукових досліджень;
- робити висновки щодо результатів проведених досліджень.

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюють члени Екзаменаційної комісії на основі встановлених правил, принципів, критеріїв, системи і шкали оцінювання.

Об'єктом оцінювання якості підготовки магістра є сукупність знань умінь і навичок, набутих компетенцій, відтворених у процесі виконання і захисту кваліфікаційної роботи магістра.

Оцінювання рівня якості підготовки магістра здійснюється членами екзаменаційної комісії на основі принципів: об'єктивності, індивідуальності, комплексності, етичності, диференційованого та компетентісного підходу з урахуванням набутої системи типових універсальних і спеціальних професійних компетенцій.

Рішення щодо підсумкового оцінювання виконання і захисту кваліфікаційної роботи приймається простою більшістю голосів членів екзаменаційної комісії за результатами публічного захисту з урахуванням висновків наукового керівника та рецензента.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно на відкритому засіданні екзаменаційної комісії.

Вибір теми кваліфікаційної роботи. Тема має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність, щодо сучасних тенденцій розвитку науки і практики в галузі економіки і управління у певній сфері діяльності.

Теми кваліфікаційних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики випускової кафедри, сучасних досягнень науки у предметній області сфери професійної діяльності.

Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення.

Структура кваліфікаційної роботи. Магістерська кваліфікаційна робота складається із:

- титульної сторінки;
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- анотації (україномовної);
- анотації (англомовної);
- змісту;
- переліку умовних позначень (за потреби);
- вступу;
- основної частини;
- висновків;
- списку використаних джерел;
- додатків.

Титульний лист є першою сторінкою кваліфікаційної роботи магістра і оформлюється відповідно до вимог вищого навчального закладу.

Завдання на кваліфікаційну роботу містить зміст роботи, календарний графік виконання роботи. Завдання затверджується керівником кваліфікаційної роботи та гарантом ОПП. (Додаток В)

Здобувачі вищої освіти пишуть **анотацію** кваліфікаційної роботи (додаток Д), що містить прізвище та ініціали здобувача вищої освіти, назву кваліфікаційної роботи магістра, основний зміст та результати дослідження, які використані методичні підходи, методи, що виявлено (з'ясовано, доведено, підтверджено) у роботі та загальну характеристику кваліфікаційної роботи (інформацію щодо структури, кількості додатків, ілюстрацій, таблиць, використаних джерел; обсяг роботи у сторінках). Ключові слова (слова специфічної термінології за темою, які найчастіше зустрічаються у кваліфікаційній роботі магістра (5-8)) наводяться у називному відмінку. Анотація також подається англійською мовою (Додаток Ж).

Зміст кваліфікаційної роботи визначається її темою і відображається в плані, що затверджується науковим керівником, розміщується безпосередньо після переліку умовних скорочень, починаючи з нової сторінки. Зміст включає; вступ; послідовно перелічені назви усіх розділів і підрозділів, висновки до розділів; висновки; список використаних джерел; додатки.

У кваліфікаційній роботі за потреби подається **перелік умовних позначень**, якщо в ній вжито специфічну термінологію, а також використано маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо.

Основний обсяг кваліфікаційної роботи, не включаючи список використаних джерел, додатки повинен складати не менше 45 сторінок.

Вступ (2 сторінки). У вступі кваліфікаційної роботи зазначаються: проблема, що потребує вирішення, ступінь її дослідження; обґрунтовується актуальність обраної теми, мета і завдання; формулюється об'єкт і предмет дослідження, елементи наукової новизни, практична значущість, методи наукових досліджень, апробація результатів на підприємствах, організаціях, установах (у разі наявності).

Актуальність теми подається у вигляді критичного аналізу та напрямів розв'язання проблеми, обґрунтування необхідності досліджень для підприємств, організацій та установ.

Мета та завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи – це процес або явище, що створює проблемну ситуацію і обрані для вивчення.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є соціально-економічні закономірності функціонування та розвитку об'єкта, різноманітні його якості властивості, тощо. Предмет дослідження міститься в межах об'єкта.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Методи досліджень – спосіб набуття достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності.

Практична значущість повинна містити результати самостійно

проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в діяльність підприємств, установ, організацій.

Апробація результатів роботи має містити назви статей, тез доповідей, підготовлених за матеріалами роботи, виступи на науково-практичних конференціях. За потреби науковий керівник може рекомендувати оприлюднити дослідження здобувача вищої освіти у фаховому науковому виданні.

У першому теоретико-методологічному розділі (орієнтовно 10 сторінок) основної частини розглядаються теоретичні та методичні аспекти досліджуваної проблеми, аналітичний огляд літературних джерел з предмета наукового дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх наукова класифікація, основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта тощо. Теоретичне обґрунтування, суть, значення, класифікаційні характеристики, історія та тенденції розвитку предмета дослідження, методологічні підходи повинні мати елементи полемічності, розкривати власну позицію щодо предмета дослідження, що створює передумови для проведення у наступному розділі власних наукових досліджень. Для констатації та обґрунтування загальнотеоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, зарубіжних виданнях, у т. ч. з наукометричної бази Scopus. Отже, перший розділ є теоретичною основою для розробки прикладних аспектів обраної теми. Перший розділ роботи складається з одного-двох параграфів. У кінці розділу подаються висновки до розділу 1.

Другий аналітичний розділ (орієнтовно 25 сторінок) включає характеристику об'єкта дослідження і комплексний аналіз його діяльності. При цьому може бути використаний порядок проведення аналізу «зверху» або «знизу». Структура і зміст аналізу залежить від теми роботи. Здобувач вищої освіти, використовуючи фактичний матеріал і зібрану інформацію, аналізує та розкриває зміст питань на прикладі конкретних підприємств, установ, організацій. Текст кваліфікаційної роботи слід підкріпити реальними документами підприємств (установ, організацій), що наводяться у додатках. Другий розділ роботи залежно від обсягу матеріалу, що викладається, може складатися з кількох параграфів (як правило, 2-3 параграфи). У кінці розділу подаються висновки до розділу 2.

Третій проектно-рекомендаційний розділ (орієнтовно 10 сторінок) містить декілька взаємопов'язаних підрозділів, в яких надано обґрунтовані пропозиції, проекти інноваційного характеру щодо вдосконалення управління та підвищення ефективності діяльності підприємств, установ, організацій. У цьому розділі розкривають також зміст і результати власних наукових досліджень, подаються конкретні методики і моделі. Практичне значення рекомендацій повинно бути підтверджено техніко-економічними розрахунками й визначенням ефекту, який очікується від впровадження заходів. Третій розділ роботи складається з одного-двох параграфів. У кінці розділу подаються висновки до розділу 3.

У висновках (3-5 сторінки) кваліфікаційної роботи підбиваються підсумки проведеного дослідження, наводяться одержані наукові та практичні результати, рекомендації щодо їх науково-практичного використання. Формулювання висновків повинно базуватися на матеріалах основної частини

роботи відповідно до поставлених завдань. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження на наукових заходах. У загальному висновку не повинні дублюватись висновки до розділів.

До списку використаних джерел (Додаток М) слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних наукових положень. Список складається із законодавчих актів, нормативних матеріалів, вітчизняної та зарубіжної наукової, спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету (не менше 50 джерел за останні десять років з яких 10% іноземні джерела).

У додатках наводяться допоміжні матеріали: копії документів, витяги із законодавчо-нормативних документів, звіти, інструкції (положення) правила, результати соціологічних та маркетингових досліджень, громіздкі таблиці, рисунки тощо.

Усі частини кваліфікаційної роботи необхідно органічно пов'язати між собою: теоретичні та методологічні положення мають бути відправними моментами для аналізу соціально-економічних та інших явищ. Зміст розділів визначаються метою і завданням, конкретними потребами розробки тих чи інших питань теми для даного об'єкта.

Кожний розділ роботи має самостійне значення, але всі вони повинні бути підпорядковані основній меті та завданням, направленості теми і органічно пов'язуватись між собою.

Крім зазначених вище розділів кваліфікаційної роботи, до складу завершеної роботи включають: відгук наукового керівника (Додаток І), рецензію (Додаток К), подання Голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи (Додаток Л), довідку про перевірку на ознаки наявності академічного плагіату, а також ілюстративний матеріал (Додаток Н) (*не підшиваються*).

Магістерське проектування складається з таких етапів:

- 1) Ознайомлення з тематикою магістерських робіт і вибір конкретної теми.
- 2) Призначення наукового керівника, розробка плану виконання роботи.
- 3) Організація проходження переддипломної практики.
- 4) Добір і попереднє вивчення літератури.
- 5) Упорядкування плану роботи й узгодження його з керівником.
- 6) Збір і опрацювання вихідних матеріалів, їх аналіз і синтез.
- 7) Написання й оформлення кваліфікаційної роботи магістра.
- 8) Підготовка й друк наукових статей та/або доповідей на конференціях з теми кваліфікаційної роботи магістра, що є обов'язковим.
- 9) Презентація результатів дослідження на науково-практичних конференціях.
- 10) Попередній захист кваліфікаційної роботи магістра.
- 11) Підготовка ілюстративно-графічного матеріалу.
- 12) Рецензування кваліфікаційної роботи магістра.
- 13) Подання кваліфікаційної роботи для перевірки щодо наявності текстових збігів.
- 14) Підготовка до захисту й захист в Екзаменаційній комісії.

Вибір і затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра. Тематика

робіт повинна бути актуальною. У зв'язку з цим вона розробляється і щорічно переглядається кафедрою економіки та економічної теорії.

Здобувачам надається право вибору теми роботи з переліку, що рекомендується. Здобувач може запропонувати власний варіант теми, орієнтуючись на майбутнє місце роботи, дотримуючись при цьому спрямованості досліджуваної спеціальності за узгодженням із керівником кваліфікаційної роботи магістра.

Науковими керівниками призначаються викладачі випускової кафедри, які мають відповідну спеціалізацію та ступень доктора або кандидата наук, за результатами розгляду заяв здобувачів щодо затвердження теми кваліфікаційної роботи магістра та призначення наукового керівника за погодженням останнього.

Науковий керівник кваліфікаційної роботи магістра зобов'язаний:

- надати допомогу здобувачу у виборі теми дослідження та у розробці індивідуального графіку на весь період виконання кваліфікаційної роботи;
- рекомендувати здобувачу необхідну основну та додаткову літературу, довідкові матеріали, інші джерела з теми дослідження;
- консультувати здобувача та надати необхідну методологічну допомогу в процесі виконання кваліфікаційної роботи, наукових статей;
- перевіряти виконання окремих частин та роботи загалом, надати письмовий відгук на кваліфікаційної роботи з рекомендацією до захисту (у випадку систематичного порушення індивідуального графіку та неможливості контролювати процес виконання роботи керівник має право не допустити здобувача до захисту або надати негативний відгук);
- консультувати здобувача в процесі підготовки презентації та захисту кваліфікаційної роботи.

Рецензентами кваліфікаційної роботи магістра призначаються фахівці інших кафедр, які мають науковий ступінь кандидата або доктора наук, які компетентні з теми дослідження здобувача.

2.2. Вимоги щодо оформлення кваліфікаційної роботи

Зміст текстової частини роботи може бути представлено у вигляді тексту, таблиць, ілюстрацій, формул, рівнянь і інших складових. Текст кваліфікаційної роботи має відповідати таким основним формальним вимогам:

- чіткість структури;
- логічність і послідовність;
- точність наведених відомостей;
- зрозумілість і лаконічність викладу матеріалу;
- відповідність викладу матеріалу нормам літературної української мови. В тексті роботи можуть використовуватися такі види посилань:
 - посилання на структурні елементи, таблиці ілюстрації, формули, рівняння, перерахування, додатки і т.п.;
 - посилання на документи (бібліографічні посилання).

Посилання на структурні елементи і фрагменти тексту оформлюють за такими правилами:

- при посиланнях в тексті на структурні елементи роботи або інші

форми подання матеріалу необхідно вказувати їх назви та порядкові номери. Наприклад, «...у розділі 1 були розглянуті ...», «... згідно 1.1.», «... відповідно до таблиці 1», (таблиця 1), «... на рисунку 1», (рисунок 1), «... за формулою (1)», «... у рівнянні (1)», «... у додатку А», (додаток А) і т.д.;

- якщо в тексті наводиться тільки одна ілюстрація, одна таблиця, одна формула, одне рівняння, один додаток, то при посилянні слід вказувати: «... на рисунку», «... в таблиці», «... за формулою», «... в рівнянні», «... у додатку».

Посилання на документи (бібліографічні посилання).

Допускаються такі форми посилань: на документ в цілому, на певний фрагмент документа, на групу документів. Посилання на документ в цілому наводяться у вигляді порядкового номера цього документа в списку літератури, який вказується в дужках, наприклад: «М. А. Однорог вважає, що основною організації виробництва сільгосппродукції є [5].».

Посилання на певний фрагмент документа відрізняється від попереднього обов'язковим зазначенням сторінок розглянутого або цитованого документа. Посилання на фрагмент документа слід наводити в дужках, у вигляді порядкового номера документа за списком літератури з відокремленим від нього комою порядковим номером сторінки, яка містить даний фрагмент, перед яким записується літера «с» з крапкою. Наприклад: [1, с. 3]. Якщо фрагмент у джерелі розміщується на декількох сторінках, їх номери записують через тире. Наприклад: [33, с. 201-202]. Посилання на думку, що поділяє декілька авторів або аргументоване в декількох роботах одного і того ж автора, оформляються шляхом зазначення в дужках усіх порядкових номерів документів у списку літератури, які розділяються крапкою з комою. Наприклад: «Результати досліджень [7, 12, 15, 31] довели, що ...».

Цитати наводять також для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу тої чи іншої праці. Науковий етикет передбачає точне відтворення цитованого тексту, оскільки найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

а) текст цитати починають і закінчують лапками та наводять у тій граматичній формі, у якій він є у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання. Наукові терміни, запропоновані іншими авторами, не виділяють лапками, за винятком тих, що породили загальну полеміку;

б) допустимі пропуск слів, речень, абзаців без перекручення авторського тексту, який позначають трьома крапками і ставлять їх у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, у кінці). Якщо перед пропущеним текстом або після нього стояв розділовий знак, то його не зберігають;

в) у разі непрямого цитування (переказ, викладення думок інших авторів своїми словами) треба бути максимально точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів.

У наукових роботах доволі часто використовують примітки до тексту і таблиць, у яких наводять довідкові та пояснювальні дані. Нумерують їх послідовно в межах однієї сторінки. Якщо приміток на одному аркуші декілька, то після слова “Примітки” ставлять двокрапку, наприклад, Примітки: 1. ... 2. ... Якщо є одна примітка, то її не нумерують і після слова “Примітка” ставлять

крапку. У магістерських роботах примітки можна подавати без слова “Примітка”. Саме слово “Примітки” і їхній текст набирають таким же шрифтом, як і текст роботи, проте меншим (зазвичай, 10) кеглем.

Таблиці є формою організації матеріалів дослідження, що дозволяє систематизувати і скоротити текст, забезпечити прозорість і наочність інформації. Правила позначення таблиць:

- кожна таблиця повинна мати назву, точно і стисло відображати її зміст. Назву таблиці поміщають над нею, друкують малими літерами (крім першої великої) і розміщують над таблицею;
- таблиці нумеруються арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах всього тексту за винятком таблиць, що наводяться у додатках;
- якщо в тексті є тільки одна таблиця, то її нумерують за вищезазначеним правилом;
- номер таблиці складається з номера розділу і порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, таблиця 2.1 – перша таблиця другого розділу;
- слово «Таблиця» і порядковий номер таблиці поміщають над нею в правому верхньому куті над назвою таблиці.

Наприклад:

Таблиця 2.1

Економічний ефект інновацій

Вид інновацій	Тип ефекту
Новий продукт, послуга.	Приріст прибутку на основі розширення об'єму продажу і росту норми прибутку
Новий ринок (географічний, зарубіжний, нові споживачі на національному ринку).	1. Падіння норми прибутку 2. Зростання товарообігу 3. Відповідність структури асортименту структурі попиту
Нова технологія) Технічна	1. Підвищення продуктивності праці. Скорочення витрат. Зниження собівартості виробів 2. Підвищення доходу внаслідок підвищення норми прибутку і розширення обсягу продажів
б) Організаційно-управлінська	1. Зростання продуктивності праці внаслідок: - зниження постійних або змінних витрат; - скорочення повних питомих витрат. 2. Підвищення прибутковості через збільшення коефіцієнтів. 3. Зростання якості управлінських рішень. 4. Мінімізація дефектів.
в) Соціальна	Зростання соціальних благ. Непрямий економічний ефект
г) Економічна	Підвищення економічної активності в суспільстві.
д) Інформаційні	Підвищення мобільності операцій в економіці.

* Джерело: складено автором (в разі запозичення посилання на джерело).

Таблиці залежно від їх розміру розташовують після тексту, в якому вони згадуються вперше, або на наступній сторінці, а при необхідності - у додатку. На всі таблиці в тексті роботи повинні бути посилання.

Під таблицею поміщають примітки, які характеризують джерела, з яких запозичена відповідна аналітична інформація (якщо таблиця авторська, то це зазначають, пишучи “Складено або Розраховано автором за: наприклад, даними

НБУ - www.bank.gov.ua та МВФ – www.imf.org”), чи уточнюють значення окремих показників (наприклад, рік, для якого обчислено цей показник, відрізняється від зазначеного у назві таблиці часового проміжку тощо).

Матеріали у таблиці подаються з інтервалом 1, шрифтом Times New Roman (кегель 12).

Під час побудови таблиць статистичного характеру потрібно пам'ятати про особливості вживання та значення таких позначень як:

- тире (–) – явищ не було;
- крапки (...) – відомостей нема;
- нуль (або 0,0) – явища відбулися, але у вимірах, що менші від тих, які можуть бути виражені використаними у таблиці розрядами;
- символ (сенсу).
- заповнення клітинки за характером побудови таблиці не має

Ілюстрації. До ілюстрацій належать: фотознімки, ескізи, репродукції, малюнки, креслення, плани, карти, схеми, графіки, діаграми та ін. Використання ілюстрацій доцільно тільки тоді, коли вони замінюють, доповнюють, розкривають або пояснюють словесну інформацію, що міститься в роботі.

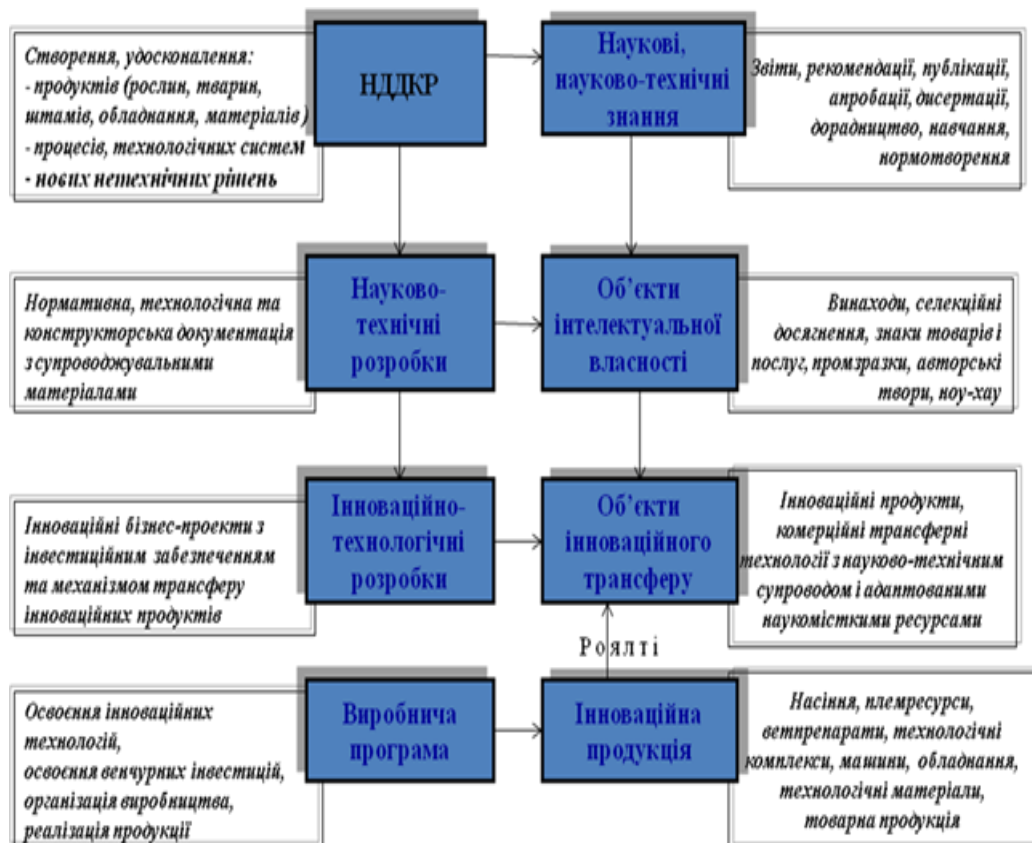

Рис. 2.1. Процес науково-інноваційного продукування.

Правила оформлення ілюстрацій. Ілюстрації позначають словом «Рисунок_», яке разом з назвою ілюстрації розміщують після пояснювальних даних, наприклад, «Рис. 3.1. – Схема розміщення» і нумерують арабськими цифрами порядковою нумерацією в межах всього тексту, за винятком ілюстрацій, наведених у додатках.

Номер ілюстрації складається з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, відокремлених крапкою, наприклад, рис. 3.2 – другий рисунок

третього розділу.

Якщо в тексті тільки одна ілюстрація, то її нумерують за вищезазначеним правилом. Порядковий номер ілюстрації і її назву розміщують під ілюстрацією. За необхідності перед цими відомостями поміщають пояснювальні дані. Ілюстрації розташовуються безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються вперше або на наступній сторінці. На всі ілюстрації в тексті мають бути посилання.

Формули. Формули слід виділяти з тексту в окремий рядок. Формули повинні нумеруватися наскрізною нумерацією арабськими цифрами. Пояснення символів, що входять у формулу, повинні бути приведені безпосередньо під формулою.

Наприклад: Показники ступеня економічної доступності продовольства можна визначити за формулою:

$$J_{\text{ед}} = \frac{n_1}{n_0} \quad (3.1),$$

де n_1 , n_0 – чисельність населення, що має доходи вище величини прожиткового мінімуму і всього населення держави.

На всі формули в тексті мають бути посилання.

Вимоги до оформлення текстової частини. Текстовий матеріал виконується на одній стороні стандартного аркуша білого паперу формату А 4, через 1,5 інтервалу, з числом рядків на сторінці не більше 40, шрифтом Times New Roman розміром 3,5 мм (кегль 14), вирівнюванням тексту по ширині аркуша із дотриманням наступних розмірів берегів: верхній і нижній не менше 20 мм, лівий не менше – 30 мм, правий – не менше 10 мм.

Текст має ділитися на абзаци, початок яких пишеться з нового рядка, відступаючи 5 друкованих знаків (1,25 см) від загальної лінії рядка.

Розміри знаків для формул рекомендуються наступні: великі літери і цифри – 7,8 мм, рядкові – 4 мм, показник ступенів і індекси – 2 мм.

Таблиці, малюнки, креслення, схеми, графіки, фотографії розміщуються в тексті роботи або вклеюються на стандартних аркушах формату А 4. Підписи та пояснення до фотографій, малюнків, схем і таблиць повинні бути надруковані під ними.

Кожна сторінка має бути пронумерована. Першим вважається титульний лист, другим – зміст, але нумерація на них не ставиться. Нумери сторінок проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці арабськими цифрами.

Заголовки структурних елементів роботи і заголовки розділів слід розташовувати посередині рядка і друкувати великими літерами без крапки в кінці, не підкреслюючи.

Заголовки підрозділів, пунктів, підпунктів роботи слід починати з абзацного відступу і друкувати маленькими літерами, крім першої великої, не підкреслюючи, без крапки в кінці. Перенесення слів у заголовках не допускаються.

Відстань між заголовком і подальшим чи попереднім текстом має бути не менше, ніж два рядки. Не допускається розміщувати назву розділу, підрозділу, а також пункту й підпункту в нижній частині сторінки, якщо після неї

розміщено тільки один рядок тексту.

Усі заголовки і підзаголовки виділяються шрифтом, відмінним від шрифту основного тексту. Розділи, підрозділи, пункти, підпункти тексту нумеруються арабськими цифрами без крапки в кінці, наприклад: 1, 1.1, 1.1.1 і т.п.

Вступ, розділи основної частини, висновки, список використаних джерел, допоміжні покажчики і додатки повинні починатися з нової сторінки і мати заголовки, надруковані великими літерами. Підрозділи, пункти та підпункти розташовуються по порядку один за одним.

Підготовлений у відповідності з вищевказаними вимогами текст роботи брошурується та прошивається у тверду палітурку.

Вимоги до змісту і оформлення презентації. Захист кваліфікаційної роботи супроводжується із застосуванням презентації. Презентація має відображати суть доповіді та містити мінімум текстової інформації. Основними принципами при складанні презентації є: лаконічність, ясність, доречність, стриманість, наочність (підкреслення ключових моментів), запам'ятовуваність (розумне використання яскравих ефектів).

Одна хвилина доповіді відповідає приблизно двом листам тексту доповіді та одному-двом слайдам у презентації. Виступ та оформлення презентації впливає на настрій аудиторії і загальне враження від доповіді.

Необхідно:

1. Для позначення одного і того ж поняття використовувати один термін, або прямо вказувати, що це синоніми.
2. Знати зміст кожного поняття, термінів, позначень.
3. Бути готовим відповісти на питання про кожну літеру у формулі.
4. Уникати слів, які можуть бути потенційно незрозумілі аудиторії, або чіткороз'яснювати їх зміст.
5. Уникати довгих фраз, читання зі слайдів, «читання лекції».

Усі думки мають бути закінченими і логічно пов'язаними. Зміст доповіді відповідати на одне головне питання, що ж студентом було зроблено і яким чином. Приклад доповіді та презентації:

1. Тема, автор (ПІБ, група), науковий керівник (посада, звання, ПІБ), рецензент (місце роботи, посада). Автор вітає шановних членів комісії і представляється.

2. План доповіді (якщо зміст відрізняється від стандартного).
3. Обґрунтування актуальності і проблеми теми дослідження. Викладається короткий зміст вступу кваліфікаційної роботи.

4. Формулювання мети дослідження.
5. Формулювання завдань дослідження.
6. Аналіз економічних процесів чи систем.
7. Звіт про виконану роботу. Викладаються основні результати вирішення кожного завдання, що перераховані в доповіді.

8. Висновки. Формулюються основні висновки, зазначається, що поставлені завдання вирішені або виконані, мета досягнута.

9. Подяка за увагу.

Основні пункти (6, 7) повинні займати не менше 50-60% часу всього виступу.

Вступ (1-5) і висновки (8-9) – не більше 20% кожен.

Файл презентації мають бути виконаний у редакторі MS PowerPoint, або аналогічною програмою. Рекомендується зберегти файл для можливості перегляду без використання сторонніх програм (в PowerPoint формат «Демонстрація слайдів»).

При оформленні слід дотримуватися правил зазначених в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2.

Правила оформлення слайдів презентації

Назва елемента	Характеристика елемента
Оформлення слайдів	Без «гламуру» і «строкатості»
Фон слайдів	Однорідний
Кольори фону, шрифту слайдів	Яскраві, контрастні і поєднуються один з одним Рекомендується: чорний шрифт на білому фоні
Розмір шрифту основного тексту слайдів	Не менш, ніж 28 пт
Заголовки	На всіх слайдах, починаючи з 2го, шрифт 40 пт
Основний текст	Основний текст 15 рядків, у вигляді списку тез; шрифт 28 пт, додаткова інформація 24 пт
Графічна інформація	З об'єкта на слайд з коментарями по 1-2 рядки
Нумерація слайдів	Починаючи з другого, знизу, праворуч
Поля	Бажано не менше 1 см
Рисунки, таблиці	Яскраві, контрастні, добре помітні
Спецефекти, звук, відео	Небажано

Поширені помилки:

- на слайдах нічого не видно;
- малюнки дрібні, бліді, не контрастні;
- шрифт дрібний, не контрастний з фоном;
- занадто яскраві або не поєднуються кольори фону та шрифту;
- слайд «переповнений» інформацією (текстом, графікою);
- зловживання ефектами анімації і звуковими ефектами;
- доповідач читає текст із слайду;
- доповідач не встигає за автоматичним показом слайдів.

При створенні презентації слід акуратно відноситися до застосування анімації. Занадто швидко змінювані кадри, що біжать і букви, які падають, відволікають увагу доповідача і слухачів. Рекомендується застосовувати деякі елементи анімації, проте зміну кадрів бажано здійснювати клацанням миші.

3. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ДО ЗАХИСТУ

Завершену кваліфікаційну роботу здобувач подає науковому керівнику для складання відгуку на неї. **Відгук наукового керівника** повинен містити характеристику кожного розділу виконаної роботи, а також висновки про теоретичний рівень, глибину досліджень, цінності конкретних рекомендацій здобувача і ступінь їх економічного обґрунтування. Відгук пишеться у вільній формі і може містити, крім переліку переваг і недоліків роботи, ще й характеристику особистості самого здобувача, кола його наукових інтересів, напрямків подальшої дослідницької і практичної діяльності і т.д.

Наприкінці відгуку міститься висновок наукового керівника щодо відповідності роботи установленим вимогам і готовності його до захисту перед екзаменаційною комісією, а також попередня оцінка роботи.

Кваліфікаційна робота разом з відгуком керівника та ілюстративним матеріалом за місяць до захисту подається для проходження попереднього захисту на випусковій кафедрі. Випускна кафедра затверджує зовнішнього рецензента роботи із числа висококваліфікованих спеціалістів. На вимогу зовнішнього рецензента здобувач зобов'язаний подати необхідні пояснення стосовно усіх питань роботи.

У рецензії повинні бути відображені питання:

- актуальність теми роботи;
- позитивні якості роботи і недоліки з конкретними посиланнями на текст роботи;
- застосування сучасних методів опрацювання інформації;
- ступінь повноти розробки питань і окремих проблем;
- самостійність здобувача у висновках, запропонованих варіантах управлінських рішень;
- наявність елементів новизни й оригінальності в пропозиціях, реальність їх впровадження;
- практична цінність роботи;
- загальний висновок про рівень підготовки здобувача до самостійної роботи, його кваліфікації;
- загальна оцінка кваліфікаційної роботи за чотирибальною шкалою (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

Рецензія повинна бути оформлена відповідним чином: посада рецензента, місце його роботи, вчений ступінь, учене звання, особистий підпис, завірений печаткою місця роботи (або підтверджена підписом начальника відділу кадрів, ученого секретаря і т.д. і печаткою).

Процедура підготовки і захисту кваліфікаційної роботи.

Захист кваліфікаційної роботи відбувається прилюдно перед Екзаменаційною комісією, до складу якої входять вчені, керівники виробництва, головні фахівці і викладачі.

Для захисту кваліфікаційної роботи здобувач має підготувати ілюстративний матеріал, який має вид демонстративних таблиць, схем, діаграм,

графіків тощо. Їх копії представляються кожному члену ЕК.

До засідання ЕК здобувач готує доповідь на 10-15 хвилин, у якому стисло слід освітити:

- мету і завдання роботи;
- стислу характеристику об'єкта досліджень;
- головні результати дослідження, рекомендації і висновки.

Відповідно до узвичаєної процедури члени ЕК і присутні на захисті задають питання здобувачу з метою визначення рівня його спеціальної підготовки та ерудиції. Далі зачитуються відгуки керівника і зовнішнього рецензента. Наприкінці здобувачу надається слово для відповіді на зауваження керівника і рецензента роботи. Результати захисту обговорюються на закритому засіданні ЕК, де виставляється остаточна оцінка кваліфікаційної роботи. Рішення комісії оголошується її головою у той же день.

Здобувачі, які не представили до розгляду магістерську роботу у терміни, передбачені регламентом, або підготували, але не одержали допуск до захисту, а також ті, що одержали під час захисту незадовільні оцінки, відраховуються із ЗВО та одержують довідку про навчання в БНАУ з правом повторного захисту роботи на наступний рік.

При оцінці кваліфікаційної роботи виходять з того, що магістр повинен вміти:

- формулювати мету і завдання дослідження;
- скласти план дослідження;
- вести бібліографічний пошук із застосуванням сучасних інформаційних технологій;
- використовувати сучасні методи наукового дослідження, модифікувати наявні та розробляти нові методи, виходячи із завдань конкретного дослідження;
- обробляти отримані дані, аналізувати і синтезувати їх на базі відомих літературних джерел;
- оформляти результати досліджень відповідно до сучасних вимог у вигляді звітів, тез, статей тощо.

Оцінка кваліфікаційної роботи здійснюється згідно з наступними критеріями:

- відповідність змісту роботи темі;
- повнота, комплексність висвітлення проблеми;
- наявність взаємозв'язку між параграфами, розділами;
- логічність структури роботи;
- наявність аналітичних досліджень;
- самостійність;
- поєднання теорії та практики;
- аргументованість висновків;
- наявність емпіричних розрахунків на основі сучасних статистичних даних;
- своєчасність виконання графіку написання кваліфікаційної роботи;
- відповідність вимогам з оформлення роботи;
- якість доповіді і відповідей на запитання комісії.

4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Захист кваліфікаційних робіт магістрів відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії (ЕК) за обов'язкової присутності голови комісії та керівника магістерської роботи (у випадку відсутності керівника з поважних причин, його інтереси може представляти завідувач кафедри) і передбачає доповідь випускника магістратури, яка структурно будується у послідовності від актуальності теми дослідження до висновків і пропозицій.

До захисту не допускаються студенти магістратури, які не виконали навчальний та індивідуальний плани роботи і на момент подання до захисту магістерської роботи мають академічну заборгованість.

Дата захисту визначається графіком засідань ЕК і доводиться до відома голови, членів ЕК, здобувачів.

Процедура захисту магістерської роботи складається з:

- короткого повідомлення автора з демонстрацією презентації результатів магістерської роботи;
- відповідей на запитання членів ЕК;
- відповідей на зауваження керівника та рецензентів;
- підведення підсумків захисту магістерської роботи.

У процесі визначення оцінки враховується ряд важливих показників якості магістерської роботи:

1. Змістовні аспекти роботи:
 - актуальність обраної теми дослідження;
 - спрямованість роботи на розробку реальних практичних рекомендацій;
 - логічна відповідність структури роботи поставленим цілям і завданням;
 - широта й адекватність методологічного та діагностичного апарату;
 - наявність альтернативних підходів до вирішення визначених науково-практичних завдань;
 - рівень обґрунтованості запропонованих рішень;
 - ступінь самостійності проведення дослідження;
 - розвиненість мови викладення роботи та її загальне оформлення.
2. Якість захисту роботи:
 - уміння стисло, послідовно й чітко викласти сутність і результати дослідження;
 - здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди;
 - загальний рівень підготовки студента;
 - володіння культурою презентації.

Результати захисту кваліфікаційної роботи визначаються оцінками "відмінно", "добре", "задовільно" і "незадовільно", а також за шкалою ECTS (табл.4.1).

Основні критерії оцінювання є такими:

- **відмінно**

Магістерська робота виконана відповідно до вимог, тема розкрита вичерпно, ґрунтовно опрацьовано матеріал, містить елементи новизни, має

практичне значення, доповідь логічна і стисла, відгук і рецензія позитивні, відповіді на запитання членів ЕК є повними.

- добре

Тема роботи розкрита, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру: в теоретичній частині поверхово зроблений аналіз літературних джерел, елементи новизни чітко не представлені, недостатньо використані інформаційні джерела підприємства (установи), на базі якого проводилося дослідження, мають місце окремі зауваження в рецензії та відгуках, доповідь логічна, проголошена вільно, відповіді на запитання членів ЕК переважно правильні, оформлення роботи в межах вимог.

- задовільно

Тема магістерської роботи переважно розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру: нечітко сформульована мета роботи, теоретичний розділ має характер запозичення, у розрахунковій частині переважають елементи описовості, інформаційні матеріали не завжди ілюструють висновки, пропозиції, що містяться в третьому розділі, недостатньо обґрунтовані, рецензія і відгуки містять окремі зауваження, доповідь зроблена без використання презентації, не всі відповіді на запитання членів ЕК правильні або повні тощо. Є зауваження щодо оформлення кваліфікаційної роботи.

- незадовільно

Нечітко сформульована мета магістерської роботи та завдання дослідження. Розділи не достатньо пов'язані між собою. Відсутній критичний огляд сучасних вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Аналіз виконаний поверхово або взагалі відсутній. Заходи, що пропонуються, не впливають з аналізу, носять декларативний характер. Оформлення роботи не відповідає вимогам, наведених у рекомендаціях. Відсутні матеріали презентації. Відповіді на запитання членів ЕК неточні або неповні.

Кваліфікаційна робота до захисту не допускається, якщо вона представлена науковому керівникові на перевірку або на будь-який подальший етап проходження з порушенням строків, встановлених регламентом, написана на тему, яка не затверджена наказом, виконана із суттєвими запозиченнями (понад 40% текстового збігу), оформлення роботи не відповідає вимогам.

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Рівень компетентності	
90-100	Відмінно	A	Високий (творчий)
82-89	Добре	B	Достатній (конструктивно-варіативний)
74-81		C	Достатній (конструктивний)
64-73	Задовільно	D	Середній (репродуктивний)
60-63		E	
35-59	Незадовільно	FX	Низький (рецептивно-продуктивний)
0-34		F	Низький (непродуктивний)

ДОДАТКИ

Додаток А

Напрями тематики кваліфікаційних робіт магістра ОПП «Економіка» спеціальності С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка

1. Організаційно-економічні механізми підвищення конкурентоспроможності підприємства.
2. Ефективність використання основних виробничих фондів як основа підвищення конкурентоспроможності агропідприємства.
3. Оборотний капітал аграрних підприємств і підвищення ефективності його використання.
4. Підвищення ефективності управління обіговими коштами агропідприємства.
5. Конкурентні переваги у системі забезпечення конкурентоспроможності органічної продукції.
6. Виробництво органічної продукції як напрям підвищення конкурентоспроможності агропідприємства в сучасних умовах.
7. Соціальна відповідальність бізнесу як основа забезпечення ділової активності агропідприємства в умовах євроінтеграції.
8. Фактори росту виручки від реалізації продукції та прибутку підприємства.
9. Державно-підприємницьке партнерство у створенні інфраструктури сільських територій.
10. Економічні засади функціонування селянських (фермерських) господарств, проблеми їх становлення і ефективного розвитку.
11. Інноваційна діяльність агропідприємства як критерій ефективності його виробничо-господарського потенціалу.
12. Інноваційний потенціал та ризики в агробізнесі
13. Інтенсивність розвитку аграрних підприємств та шляхи її підвищення.
14. Технологізація агровиробництва як напрям його ефективності.
15. Тенденції аграрної економічної політики в умовах нової технологізації.
16. Перехід до «зеленої економіки» на стійких технологічних змінах в аграрному секторі економіки.
17. Ефективність діяльності агропромислових підприємств району та оцінка їх ринкової конкурентоспроможності.
18. Економічне обґрунтування спеціалізації аграрних підприємств району.
19. Розвиток інвестиційної діяльності на підприємстві та розробка концепції підвищення її ефективності.

20. Сучасна практика формування економічної стратегії антикризового управління агропідприємством
21. Підвищення ефективності використання земельних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах.
22. Ефективність використання земельних угідь у сільському господарстві України.
23. Формування економічних механізмів підвищення конкурентоспроможності курортно-рекреаційного комплексу регіону.
24. Забезпечення місцевого економічного зростання крізь призму інвестиційно-інноваційної моделі
25. Розвиток фермерства в умовах технологічних змін.
26. Економічна ефективність виробництва і промислової переробки зерна (цукрового буряку, соняшника і шляхи її підвищення).
27. Виробництво продукції птахівництва на промисловій основі та його ефективність (на прикладі птахофабрики).
28. Сутність та особливості управління фінансово-економічним станом сільськогосподарського підприємств.
29. Ресурсний потенціал агропромислових підприємств та напрямки підвищення ефективності його використання.
30. Капіталізація природно-ресурсного потенціалу сільських територій.
31. Прибуток агропідприємства: його роль, формування та резерви збільшення в умовах ринкової економіки.
32. Підвищення продуктивності праці в агропромислових підприємствах
33. Сучасні методи управління оборотним капіталом підприємства та оцінка їх ефективності.
34. Ефективність промислового садівництва і шляхи її підвищення.
35. Ефективність використання виробничих ресурсів у садівництві.
36. Закономірності зміни факторів внутрішнього середовища підприємства та їх вплив на ефективність його діяльності.
37. Ринок органічної продукції: суть, проблеми формування і ефективного функціонування.
38. Формування ринку органічної продукції в Україні.
39. Організаційно-економічний механізм підвищення ефективності виробництва органічної продукції у агропромислових підприємствах району.
40. Амортизаційна політика підприємства та її вплив на формування фінансових ресурсів
41. Формування механізму прибуткового зерновиробництва у агропромислових підприємствах району (області).
42. Фактори інноваційної діяльності підприємства та їх вплив на зростання конкурентоспроможності.
43. Організаційно-економічні умови ефективного виробництва продукції тваринництва району.
44. Економічна сутність управління витратами агропідприємства.
45. Економічна ефективність продукції рослинництва в контексті інноваційного розвитку України.
46. Ціноутворювальні фактори на підприємстві та обґрунтування їх

впливу на його конкурентоспроможність.

47. Інвестиційна привабливість аграрного виробництва в Київській (будь-якій) області.

48. Оцінка економічної ефективності оновлення основних фондів.

49. Комплексна оцінка ефективності інтегрованої системи управління якістю в умовах формування інноваційно-орієнтованого агровиробництва.

50. Інвестиційна підтримка держави інноваційної діяльності аграрних підприємств.

51. Основні шляхи розвитку та вдосконалення амортизаційної політики аграрного виробництва.

52. Конкурентоспроможність фермерських підприємств в ринкових умовах та шляхи її підвищення.

53. Економічна ефективність логістичної діяльності агропідприємства.

54. Адаптація економічного механізму підприємства до ринкових умов господарювання.

55. Оцінка ефективності використання виробничих ресурсів підприємств та напрями їх оптимізації.

56. Економічна ефективність агропідприємства малого бізнесу в умовах війни.

57. Ефективність використання інформаційних систем та технологій на підприємстві.

58. Ефективність виробничої інфраструктури підприємства.

59. Ефективність сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів та перспективи їх розвитку в АПК.

60. Вплив людського капіталу на економічні показники підприємства.

61. Трансформація організаційно-економічного механізму природокористування в регіоні в умовах децентралізації.

62. Ефективність залучення і використання інвестиції у розвиток регіону.

63. Економічний аналіз попиту на екологічно чисту продукцію агропромислових підприємств.

64. Напрями удосконалення організації заробітної плати на підприємстві.

65. Ефективність соціальної політики в умовах ринкових перетворень: проблеми соціалізації економічного розвитку.

66. Організаційно-економічні важелі підвищення відповідальності підприємницьких структур аграрного сектору за результати господарювання.

67. Механізми інвестування в розвиток сільського господарства.

68. Еколого-економічні проблеми раціонального землекористування.

69. Цифровізація бізнес-процесів аграрних підприємств інноваційної екосистеми.

70. Організаційно-економічні аспекти підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства.

71. Оцінка ефективності інвестиційної діяльності агропромислових підприємств та шляхи її підвищення.

72. Конкурентоспроможність продукції підприємства та обґрунтування концепції її підвищення.

73. Людський капітал в системі конкурентоспроможності аграрного сектору економіки.
74. Фактори росту виручки від реалізації продукції та прибутку підприємства.
75. Чинники впливу на зростання прибутку агропідприємства в ринкових умовах.
76. Інноваційна діяльність аграрного підприємства та розробка концепції підвищення її ефективності.
77. Технологічні впливи на структурну динаміку інноваційного агропідприємства.
78. Формування та вдосконалення галузевої структури сільськогосподарських підприємств.
79. Розвиток інвестиційної діяльності на підприємстві та розробка концепції підвищення її ефективності.
80. Інвестиційне забезпечення інноваційного розвитку агропідприємства.
81. Кластеризація аграрного сектора економіки.
82. Розвиток кооперації в аграрному секторі економіки.
83. Екологізація виробництва як пріоритет процесу диверсифікації агропідприємств.
84. Основні напрями та механізми екологізації аграрного виробництва.
85. Екологізація аграрного виробництва як основа формування системи продовольчої безпеки України.
86. Проблеми та перспективи екологізації сільськогосподарського виробництва для відтворення сталих екосистем.
87. Економічні та інституційні передумови екологізації аграрного виробництва.
88. Екологізація сільського господарства в умовах глобалізації.
89. Еколого-економічні проблеми аграрного виробництва в регіоні та напрями їх вирішення.
90. Розвиток інтегрованих формувань в АПК.
91. Економічні основи формування ринку молока.
92. Результативність діяльності підприємства.
93. Інституційні засади сталого розвитку сільського підприємництва.
94. Формування ресурсної стратегії підприємства.
95. Оцінка структури витрат підприємства та напрями її оптимізації.
96. Аналіз фінансово-економічних результатів господарської діяльності підприємства та напрями їх підвищення.
97. Формування механізму забезпечення економічної безпеки підприємства.
98. Формування і розвиток конкурентних переваг аграрних підприємств в сучасних умовах.
99. Регіональний аспект дослідження зайнятості та безробіття.
100. Механізми підвищення якості життя населення України як пріоритет соціальної політики держави.
101. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку.

102. Удосконалення системи соціального захисту населення в Україні.
103. Напрями та механізми соціального захисту економічно активного населення України.
104. Циркулярна економіка в системі сталого розвитку аграрного сектора в умовах євроінтеграції.
105. Впровадження ресурсоефективного виробництва в аграрних підприємствах.
106. Сучасна аграрна економічна політика на регіональному рівні в умовах індустрії 5.0.
107. Перехід до «зеленої» економіки на стійких технологічних змінах.
108. Формування стратегії сталого економічного розвитку аграрних підприємств.
109. Забезпечення стійкого розвитку малих форм підприємництва.
110. Технологізація агровиробництва як напрям його ефективності.
111. Реалізація соціальної політики в умовах війни та післявоєнного відновлення в контексті сталого розвитку.
112. Планування діяльності аграрного підприємства в сучасних умовах господарювання.
113. Економічна політика держави в умовах глобальної нестабільності.
114. Трансформація конкурентних відносин в умовах цифровізації економіки.
115. Моделювання взаємодії інноваційного потенціалу і регіональних інноваційних систем в умовах економічної трансформації.

Додаток Б

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
спеціалізація С1.01 Економіка

Допускається до захисту
завідувач кафедри економіки та економічної теорії
_____доцент С.Г. Батажок
«_____» _____ 202__ року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПрАТ «Богуславське хлібоприймальне
підприємство»)**

Виконав: _____

підпис

Керівник: _____
підпис

Рецензент: _____

підпис

Я, _____, засвідчую, що кваліфікаційну роботу
магістра виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 202__

Додаток В

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
спеціалізація С1.01 Економіка

Затверджую

гарант ОПП «Економіка»

_____ доцент Т.В. Понедільчук

(підпис)

«_____» _____ 202_____ року

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра

Шараварі Владиславу Віталійовичу

Тема: Ресурсний потенціал агропромислових підприємств та напрямки підвищення ефективності його використання (за матеріалами ПрАТ «Богуславське хлібоприймальне підприємство»)

Перелік питань, що розробляються в роботі:

Вихідні дані:

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Період виконання	Відмітка про виконання
Огляд літератури		
Теоретико-методична частина		
Аналітична частина		
Рекомендаційна частина		
Оформлення роботи		
Перевірка на плагіат		
Попередній розгляд на кафедрі		
Подання на рецензування		

Керівник

Здобувач

Дата отримання завдання: «___» _____ 20__ року

Додаток Д

АНОТАЦІЯ

Прізвище, ініціали. Назва кваліфікаційної роботи

Досліджено...

Використано методичні підходи, методи... Виявлено (з'ясовано, доведено, підтверджено) ...Зроблено висновок, що ...

Одержані результати можуть бути використані ...

Кваліфікаційна робота магістра містить_____сторінок,_____таблиць,
_____рисуноків, список використаних джерел із
_____найменувань,_____додатків.

Ключові слова: (5-8)

ANNOTATION

Last name, initials. Title of Master's thesis

It has been investigated ...

It has been used such methodical approaches, methods ...It was revealed (proved, verified) ...

It has been concluded that ...The results can be used ...

Master's thesis contains pages, tables, drawings, list of used sources from names, annexes.

Key words: (5-8)

Додаток И

ВІДГУК КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу здобувача _____ року навчання спеціальності

прізвище, ім'я, по батькові

на тему _____

Оцінка окремих складових кваліфікаційної роботи:

1. **Оформлення роботи** (не більше 10 балів) _____
2. **Своєчасність подання окремих елементів роботи керівнику** (кожний своєчасноподаний елемент дає по 5 балів) _____
3. **Теоретичні та аналітичні аспекти роботи** (не більше 25 балів) _____
4. **Практичні аспекти роботи** (не більше 20 балів) _____
5. **Оцінка попереднього захисту** (не більше 25 балів) _____

Додаткові думки та загальний висновок керівника _____

Загальна оцінка (не більше 100 балів) _____

Керівник кваліфікаційної роботи

підпис

вчене звання, прізвище, ініціали

_____ 20__ р.

Додаток К

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу здобувача _____ року навчання спеціальності

прізвище, ім'я, по батькові

Тема: _____

Кваліфікаційну роботу виконано на кафедрі _____ під керівництвом

Обсяг роботи с.

Робота містить _____ таблиць, _____ рисунків.

Список літератури включає _____ першоджерел.

Тема роботи є _____

актуальною, не актуальною, чітко визначеною, не чітко визначеною

Зміст роботи тему розкриває _____

повністю, не повністю, тему не розкриває

Роботу оформлено _____

відповідно до вимог, з порушенням вимог

Висновки і пропозиції _____

обґрунтовані/не обґрунтовані, відповідають/не відповідають поставленим завданням

Найбільш вагомим результатом роботи є _____

вказати ключові аспекти роботи

Зауваження, побажання: _____

Висновок _____

відповідає/не відповідає вимогам, заслуговує оцінки відмінно, добре, задовільно

Рецензент _____

підпис, вчене звання прізвище, ім'я, по батькові

« _____ » _____ 20 ____ р.

Додаток Л**Форма № Н-9.03**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПОДАННЯ
ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА**

Направляється здобувач _____ до захисту кваліфікаційної роботи магістра за спеціальністю С1 Економіка та міжнародні економічні відносини спеціалізації С1.01 Економіка на тему: _____

Кваліфікаційна робота магістра і рецензія додаються.

Декан факультету, д-р. екон. наук, професор _____ І. М. Паска

Довідка про успішність

_____ за період навчання в університеті на економічному факультеті в магістратурі з _____ року до _____ року повністю виконав навчальний план за спеціальністю з таким розподілом оцінок за: національною шкалою:

відмінно _____ %, добре _____ %, задовільно _____ %;
за шкалою ECTS: А _____ %; В _____ %; С _____ %; D _____ %; E _____ %.

Диспетчер факультету _____ Т. В. Яковенко
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника кваліфікаційної роботи магістра

Кваліфікаційна робота магістра виконана на актуальну тему, структурована, логічна та аргументовано викладена, містить обґрунтовані висновки та пропозиції.

Роботу перевірено на наявність текстових збігів (___ %).

За період проведення кваліфікаційного дослідження здобувач _____ проявив високу працелюбність, старанність та допитливість. Він володіє сучасними методами проведення наукових досліджень.

Вище сказане дає підстави зробити висновок, що кваліфікаційна робота магістранта _____ відповідає вимогам, які ставляться до такого роду робіт, а її автор заслуговує позитивної оцінки та присвоєння відповідної кваліфікації.

Керівник проєкту (роботи), канд. екон. наук, доцент _____
(підпис)

«___» _____ 20__ року

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу магістра

Кваліфікаційна робота магістра розглянута. Здобувач _____ допускається до захисту роботи на відкритому засіданні в Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри економіки та економічної теорії, канд. Екон. наук, доцент _____ С. Г. Батажок
(підпис)

«___» _____ 20__ р.

Додаток М

ПРИКЛАДИ ОФОРМЛЕННЯ БІБЛІОГРАФІЧНОГО ОПИСУ У СПИСКУ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015
«Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	1. Дичківська О. О. Інноваційний менеджмент : конспект лекцій. Київ : ДІА, 2018. 82 с. 2. Бондаренко В. Г. Історія України. Львів, 2017. 153 с. 3. Лазор О. Я. Державне управління у сфері реалізації екологічної політики в Україні: організаційно-правові засади : монографія. Львів : Ліга-Прес, 2003. 542 с. 4. Ваш О. М. Етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2018. 104 с. 5. Гурманова Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2017. 193 с.
Два автори	1. Мартиненко З. Е., Макар І. В. Управління підприємством: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2017. 296 с. 2. Палеха В. І., Карпова П. В. Менеджмент організацій : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 120 с. 3. Білоус С. І., Корнійчук В. П. Філософія освіти : навч.-метод. посіб. Переяслав-Хмельницький, 2016. 176 с. 4. Мороз І. С., Василенко Н. Ю. Маркетинг : конспект лекцій. Київ : Молодь, 2016. 102 с. 5. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с. 6. Вердіна С. А., Волков А. А. Контролінг : навч. посіб. Вид. 3-тє., переробл. та допов. Херсон, 2017. 212 с.
Три автори	1. Тарнавська Г. Я., Марценюк Н. С., Герасимова Т. М. Фінанси : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2017. 412 с. 2. Пустовенко В. В., Максименко І. Л., Яким А.С. Безпека життєдіяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2017. 348 с.
Чотири автори	1. Інновації : навч. посіб. / Гуревич Д. Т., Чекан О. С., Грибан О. М., Макарова В. В. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 389 с. 2. Вища математика : конспект лекцій / Ткачук Т.С. та ін. Київ, 2015. 82с.
П'ять і більше авторів	1. Операційний менеджмент : підручник / С. М. Поплавська та ін. Київ : ЦУЛ, 2011. 267 с. 2. Охорона праці : навч. посіб. / О. І. Подольська та ін. 2-ге вид. Київ : ЦУЛ, 2017. 264 с. 3. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України : станом на 10 жовт. 2017 р. / К. І. Мягченко та ін. ; за заг. ред. І. М. Ливанова. Київ : ЦУЛ, 2017. 428 с.

Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Веретенко В. В. Міжнародний маркетинг : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Марценюка. Київ, 2015. 374 с. 2. Бутенко М. П., Качур В. П., Петренко С. В. Психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Дутко. Київ : ЦУЛ, 2017. 332 с.
Без автора	1. 30 років історичному факультету: історія та сьогодення (1986-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. В. В. Черепані. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 340 с. 2. Етнографія : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Гарапка; уклад. А. І. Гарапка. Київ : ЦУЛ, 2018. 320 с. 3. Міжнародні відносини : монографія / за ред. М. А. Березовського. Київ : ЦУЛ, 2016. 162 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: П. О. Бедрія, О. О. Петренка. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Тарнавського. Київ : ЦУЛ, 2016. 186 с. 6. Підготовка фахівців у ВНЗ в умовах реформування вищої освіти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., м. Мукачєво, 4-5 жовт. 2018 р. Мукачєво : МДУ, 2018. 226 с. 7. Освіта в Україні: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Марценюк (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2017. 319 с. 8. Товарознавство / упоряд. В. Олексик. Київ, 2014. 804 с.
Багатотомні видання	1. Енциклопедія рослин / редкол.: І. М. Деркач та ін. Київ : ЦУЛ, 2016. Т. 8. 812 с. 2. Безруков В. Д. Поэзия : в 2 т. / ред. изд.: Л. Г. Мороз, А. Г. Мягченко; авт. вступ. ст. А. В. Сипина. Киев ; Мелитополь : НПУ им. М. Драгоманова ; МГПУ им. Б. Хмельницкого, 2016. Т. 2. 206 с. 3. Бюджетна система України: історія, стан та перспективи : у 3 т. / Акад. прав. наук України. Львів : Право, 2012. Т. 2 : Бюджетний менеджмент / заг. ред. Ю. П. Бубряка. 476 с. 4. Кучеренко Н. П. Казначейська справа : в 6 т. Київ : Право, 2016. Т. 3 : Контроль у системі Державного казначейства. 432 с. 5. Дендрофлора України. В 12 т. Т. 2. Дикорослі та культивовані дерева і кущі. Вип. 1. Покритонасінні / Л.І. Перхоменко. Київ : Наукова думка, 2012. 200 с.
Автореферати дисертацій	1. Петров О. Г. Музикотерапія : автореф. дис. ... канд. псих. наук : 12.00.06. Київ, 2009. 40 с.
Дисертації	1. Петрук Л. А. Дослідження статичного деформування складених тіл : дис. канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Львів, 2004. 140 с. 2. Винниченко О. М. Контроль соціально-економічного розвитку промислових підприємств : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Київ, 2018. 344 с.

Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2015. 98 с. 2. Конституція України : станом на 1 жовтня 2017 р. / Верховна Рада України. Київ : Право, 2017. 93 с. 3. Про вищу освіту : Закон України від 05.09.2016 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2016. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 4. Податковий кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 5. Про освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2018. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2018). 6. Питання соціального забезпечення : Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2017 р. № 1060. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 5. С. 430–443. 7. Про інформування громадськості з питань євроатлантичної інтеграції України на 2019-2020 роки : Указ Президента України від 21.02.2018 р. № 43/2018. <i>Урядовий кур'єр</i>. 2018. 23 лют. (№ 35). С. 10. 8. Про затвердження Вимог до оформлення кандидатської дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2018 р. № 50. <i>Офіційний вісник України</i>. 2018. № 25. С. 139–141. 9. Інструкція щодо порядку оформлення і ведення особових справ отримувачів усіх видів соціальної допомоги : затв. наказом М-ва. праці та соц. політики від 19.09.2006 р. № 156. <i>Баланс-бюджет</i>. 2006. 19 верес. (№18). С. 15–16.
Архівні документи	1. Лист Голови Співки «Первоцвіт» Г. Ф. Петренка на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Поповича щодо реєстрації Статуту Співки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71.
Патенти	1. зернозбиральний комбайн: пат. 25742 Україна: МПК6 C09K11/00, G01T1/28, G21H3/00. № 200701472; заявл. 12.02.07; опубл. 27.08.07, Бюл. № 13. 4 с. 2. Спосіб лікування гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	1. Марченко М. І., Кополович А. Д., Яким Б. М. Про точність визначення радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-1).
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ ISO 6107-1:2004. Якість води. Словник термінів. Частина 1 (ISO 6107-1:1996, IDT). [Чинний від 2005-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України, 2006. 181 с. 3. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).

Каталоги	1. Історична спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Петров, О. В. Олійник. Харків, 2000. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Закарпатської області : кат.-довід. / авт.- упоряд.: М. Петрик та ін.; Упр. культури Закарпат. облдержадмін., Закарпат. іст. музей. Ужгород, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Боротьба з злочинністю: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 3 / уклад.: О. В. Куріпта, відп. за вип. Н. М. Щур; Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2017. 60 с. 2. Іван Марченко : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Петрик. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія; ч. 9).
Аналітичний бібліографічний запис Складова частина видання (глави, розділу, статті) розділовий знак «дві навскісні риски» («//») можна замінювати крапкою, а відомості про документ (його назву), виділяти шрифтом (наприклад, <i>курсивом</i>).	
Частина видання: книги	1. Якса А. П. Економічна політика держави. <i>Двадцять п'ять років з економічним правом</i> : вибрані праці. Харків, 2017. С. 205–212. 2. Корнійчук Т. О. Методи активізації навчально-пізнавальної діяльності. <i>Педагогіка</i> : навч. посіб. / за заг. ред. Т. О. Корнійчука. Київ, 2017. С. 195–197.
Частина видання матеріалів конференцій (тези доповіді)	1. Лалак Н. В. Шляхи підвищення мотивації молодших школярів до навчання // Анотовані результати науково-дослідної роботи інституту педагогіки за 2011 рік : збірник тез повідомлень. Київ, 2012. С.202–203. 2. Максименко Д. В. Методи оперативної діагностики виробничої діяльності підприємства // Зростання ролі бухгалтерського обліку в сучасній економіці : збірник тез та доповідей І Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 21 лютого 2013 р.) / відпов. за випуск Мельничук Б.В. Київ, 2013. С.331–335. 3. Цехмістров І. І., Перець І.П. Про бюджет. <i>Дослідження проблем в Україні очима молодих вчених</i> : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53.
Частина довідкового видання	1. Павлик І. М. Право інтелектуальної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 683. 2. Дичківська І.М. Інноваційні педагогічні технології. <i>Основи педагогіки освіти</i> : словник термінів / за ред.: Т. О. Дмитрука, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Попович Н.І. Початкова освіта // Педагогічна енциклопедія. Київ, 2003. Т.5. С. 699.
Частина видання: продовжуваного видання	1. Куцінко Т. О. Адміністративне законодавство України: реалії та перспективи формулювання // Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Безруков С. А., Хмельов А. А. Дослідження циліндричних оболонок. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159. 3. Хорошилова С. А., Малафіїк Л. О., Хмельов А. А. Моделювання складеної конструкції за допомогою матриць типу Гріна. <i>Проблеми обчислювальної механіки і міцності конструкцій</i>. Дніпропетровськ, 2012. Вип. 19. С. 212– 218.

Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)	1. Кучеренко О. О. Конституційні права людини і громадянина // Часопис Київського університету права. 2007. № 4. С. 88–92. 2. Коваль Л., Коваль П. Переваги дистанційної роботи. <i>Урядовий кур'єр</i> . 2017. 1 листоп. (№ 205). С. 5. 3. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe ₂ . <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i> . 2017. Vol. 18, No 2. P. 109–118.
Електронні ресурси	1. Україна очима дітей : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Хміль А. А. Функції державної служби за законодавством України // Юридичний науковий електронний журнал. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsei.org.ua/5_2017/32.pdf . 3. Хміль І. О. Шляхи подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i> . Запоріжжя, 2016. № 3. – С. 20–27. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivvydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf . (дата звернення: 15.11.2017). 4. Куцкір Я. С., Махно Б. А., Борислав С. Г. Трансформація науково-педагогічної системи України протягом 90-х років XX століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i> . 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006 .

Додаток Н

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра економіки та економічної теорії**

ПБ здобувача

**РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА
НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПрАТ «Богуславське хлібоприймальне
підприємство»)**

**Ілюстративний матеріал до доповіді по захисту
кваліфікаційної роботи магістра на здобуття другого рівня вищої освіти
Спеціальність С1 Економіка та міжнародні економічні відносини
спеціалізація С1.01 Економіка**

Науковий керівник:

*(підпис)
ініціали)*

(прізвище та

Біла Церква – 20_____